

ODMIANA (357) *sb f*

odmiana (356), **odmienna** (1) [*może błęd*]; odmiana : odmiana *RejKup* (2:1).

o oraz oba a jasne (w tym w pierwszym a 11 r. błędne znakowanie); e z tekstu oznaczającego é niekonsekwentnie.

sg *N* odmiana (95). ◇ *G* odmiany (96). ◇ *D* odmianie (8), odmienie [*w rymie*] (1) *RejWiz*. ◇ *A* odmianę (70) [*w tym: -e* (6)]. ◇ *I* odmianą (24). ◇ *L* odmianie (8) *CzechRozm*, *SkarŻyw* (4), *KochWr*, *SarnStat*, *CzahTr*, odmienie (3) *Leop*, *BudBib* (2). ◇ *V* odmiano (2). ◇ *pl N* odmiany (11). ◇ *G* odmián (14). ◇ *D* odmiánám (1). ◇ *A* odmiany (20). ◇ *I* odmianami (1) *CzechEp*, odmiany (1) *SkarKaz*. ◇ *L* odmianach (2); -ach (1) *SkarJedn*, -ách (1) *GrzegRóżn*.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. Stan, postępowanie inne niż poprzednio, zmiana, (u)czynienie czegoś innego, czegoś innym; *mutatio PolAnt*, *Modrz*, *Cn*; *transmutatio Vulg*, *Cn*; *conversio Modrz*; *commutatio*, *immutatio*, *permutatio Cn* (224) : My acz nye wyemy jako czo chce czynycz xiaze yego myłólcz a wżakósz tho wyemy ze na łzadnv odmyane nam t.m. przywodzyczzy nyeprzyłtoy. *LibLeg* 8/132v; Paweł pozwalia nabrać przipraph dla od miený *RejKup* p6v, p6, p8v; *Diar* 52; *KrowObr* 56v; *RejWiz* 4 marg, Cc8; *Prot* A3v; A przeto/ czuiąc iż rołkołzy od nich odefzły/ łkárzą fie/ y gánią czáły dziliefyfe/ iákoby złe być miály/ niebaczącz nic/ iż odmiáná tá łnich pochodzi/ á nie s czáfu. *GórnDworz* H6v, Dd4, Hh8; *RejPos* 274v; *RejZwierc* [238]; *BudNT kt*; *CzechRozm* 140v, 165; *Decemui* byli w Rzymie (áčz pirwey w Grecij) nawyżłzi pánowie/ ktorzi byli ná miejsce Konfulow poštánowieni/ ale tá odmiáná niedłu⁸⁹ trwála. *ModrzBaz* 91 marg; ácz dla niezliczonych łpofobow walczenia/ á rozmáitych y nagłych odmian: ledwie fię iáki kłztałt ábo wftáwá około boiu czynienia dáć może *ModrzBaz* 109v, 132v, 133v; *SkarJedn* 207, 373; iefli w Aegiptcie co Ptolomeufzowégo czáfu [*te fantazyje, tj. wymysły*] ważyły/ iáko dziś v nas zá taką odmiáną pod inłzym Niebem ważyć máią? *Oczko* 30v; Mnie poprawdzie łzczęście byłó. Ták dálece iuz zbłážniłó/ Zem śmiał rzec: w téy klubie łtoię/ Ze fye odmiány nie boię. *KochPs* 41; *SkarŻyw* 82, 208, 305; *GórnRozm* E2; *KochWr* 26; *ZawJeft* 45; *GrabowSet* S2v; *LatHar* 597; *WujNT przedm* 12; *SkarKaz* 5a, 457b; Bo tym tylo różne łą wftáwy Bozé od ludzkich: iż Bozkie łą trwále y wieczne/ y odmiány nie przypułzczáią: á ludzkie łą docześne/ y odmienić fię mogą. *SkarKazSej* 698a.

odmiana czego (19): *FalZioł* V 30v; *LibLeg* 8/132v; *KromRozm II* bv; *WujJud* 8v marg, Mm8; Iáko mu pierwłzą odmiáną łwieckich rzáduw nic nie vbyłó/ ták mu wtorą nic nieprzybyłó. *SkarJedn* 206; łłżylić przedtym Rzymie/ z pánow zacni Pánowie/ á teraz ci pánuią z niewolnikow łłżkowie. Iákoż to dobrze y włásnie wyráził/ czáłow łwych ten/ co ty wierłzyki naprzod zložył. Vkázuiać/ nie tylko odmiánę rzádu łtárego Rzymłkiego: ále też y ofob nád nim pánuiących. *CzechEp* 335; *GórnRozm* C4 [2 r.], I4v marg; *KochWr* 37; *Decoloratio – Odmiana barwy. Calep* 292a; *GórnTroas* 73; *OrzJan* 29; *SarnStat* 236; Rzymłka Monárchia w píłmie ś. od wielkiej mocy y trwáłości/ byłá żelázu przyrownána/ á przedsię odmiáną obyczáiw dawnych/ to żelázo łpádác fie musiáło. *PowodPr* 77, 32 marg; *SkarKazSej* 701b. Cf *W przen* »serca odmiana«.

odmiana czego [= *odmiana będąca czym*] (1): Coć fię kolwiek przygodzi wdźięcznie przyjmuy/ á czáfu odmiány vtrapienia twego [*in mutatione humilitatis tuae*] miey ćierpliwość. *BibRadz Eccli* 2/4.

odmiana z czego (2): *FalZioł* V 30v; Taka tych ludzi była odmiáná z żywotá frototnego na lepszy/ iłz ieden męczeństwem y śmiercią/ pokutę fwoię zápieczętował: á druga/ [...] świętym dokonánim pozyłkáá zbáwienie fwoie. *SkarŻyw* 441; *GórnRozm* C4.

odmiana na co (4): Miewaią też odchod brzemiennie/ gdy nie płodne powietrze przychodzi, To iest gdy bywa nagła odmiana łtanu lata: z ciepła na zimno albo z pogody na deszcz. *FalZioł* 30v; *SkarŻyw* 441. Cf »na złe odmiana«, »odmiana na co lepszego«.

odmiana w co [= *pod jakim względem*] (1): Páltérłkié vbogię fkrónie/ Z iego zdárzenia w korónie Krolewłkiéy/ częłto pánuią: Y w rozum odmiánę czuią. *ZawJeft* 16.

odmiana na czym [= *co się odmieniło*] (6): Azálz iuż nie widamy znákw y odmian dziwnych ná biegoch niebieskich? *RejPos* 259v; *KuczbKat* 165; Teraz moi wielce M. Pánowie/ widząc że czas bieży/ odmiany téż ná świećie fkoré y gwałtowné [...]: zdáło mi fie [...] wydać przynamniéy tę Polfczyznę nową *JanNKar* A3v; *SkarKaz* Ooooo. Cf *W przen* »na sercu odmiana«.

odmiana w kim, czym [= *kto, co się odmienił(o)*] (38): *KłosAlg* A3v; fchtoREGołzmy [*listu księżęcia*] wyełku zalócz wzyely yłz nam pyłłaczy raczel ze na poddanych fwoych prozbe odmyane nyeyaku w łsprawy krzełczyanłzkiey wczynycz chce. *LibLeg* 8/132v; *RejJóz* Mv; *KromRozm I* E4v marg; ukazowálłmy wielką odmianę w sprawowaniu sakramentow świętych, ukazowálłmy wielki nieporządek w sprawach sług kościelnych *Diar* 70; *LubPs* O5v; *RejWiz* 178v; *OrzList* d4v; iáko hrubi oni łtárzy Polacy byli przed przyięćim Wiáry/ ále fłoro fye pokrżćili/ wielka odmiáná w narodzie náłzym fye łtálá *OrzRozm* L; *BielKron* 219v; *OrzQuin* Kv; *LeovPrzep* C; *GórnDworz* C5v, Dd4; *WujJud* 8v, 39v; *CzechRozm* 79v, 113v [2 r.], 180v; *ModrzBaz* 102v, 106; *Oczko* 2; *KochPs* 134; *CzechEp* 157, 186, 214; *KochFr* 28; káżda odmiáná w Rzeczypołpolitey bárzo złá iest *GórnRozm* C4, 14v; *KochWr* 30, 39 [2 r.]; *GrabowSet* X4; *KołakCath* C2; *SarnStat* 115; O niebo iákoś łzerokie/ iáko mocno zbudowáne/ odmiány w tobie nie máłz *SkarKaz* 245a; *SkarKazSej* 688a, 701a.

odmiana w czym [= *pod jakim względem*] (3): Dawno wam przyczytáią odmiánę w vbierze/ A teraz w obyczáioch/ mogę rzec/ y w wierze. *Prot* A2; pewna to/ że nie tylko Święći Boży/ tákiey odmiánie w nabożeńłtwie podlegáli/ iáko fie to y o S. Iobie wyłłzey włpomniáło *LatHar* 248. Cf »w zdrowiu odmiana«.

odmiana czyja [*w tym: G sb i pron* (7), *pron poss* (2)] (9): *RejPos* 24; A potym mu dał niepokalány á ożywiáiący Sákráment/ y obiáśniłá fie twarz Theophilá/ co baczyli wfyłcy chwaląc Bogá zodmiány iego. *SkarŻyw* 173, 76, 441; *CzechEp* 214; Iuż nie ono lice/ co mogło dáć łłóńcowi Iáłność fwą/ iáko złoto ozdobe królowi. Ale łtrapiony/ zefłzy/ błády/ á twarz złana Łzámi/ y włóšłfkámi łprofnémi odziana. Wdy mi y teraz miło/ izem go widziáłá/ Choćiam z iego odmiány niemierny žal miáłá. *GórnTroas* 34; *WujNT* 411 marg, Xxxxx2; Radby miedzy ściánami vczynił fie ściáną/ Zeby fie wymiškował oną fwą odmiáną. *KlonWor* 2.

W połączeniu z czasownikiem, zwykle pomocniczym (lub jego elipsą), tworzy frazy lub zwroty w znaczeniu z 'zmienić (się)'; z czasownikiem „widzieć”, „najdować” 'stwierdzać, że się zmienił(o)' [z dodatkowym określeniem „czego”, „w kim, w czym” itp. dotyczy określonego nosiciela zmiany, bez tego określenia sens 'coś się zmieniło'] (75): *FalZioł* V 30v; *KłosAlg* A3v; *LibLeg* 8/132v; *RejJóz* Mv; *KromRozm I* E4v; A co się inłzych liter dotyczy/ króm litery ł ž/ žádná šię odmiana nie

s stała *MurzOrt* B; *KromRozm II* yv; A gdzieś iye odmyáná naydzye/ yáko yeft v Lutheranow/ Sákrámentarzow/ [...] wyedz iż tám áni biskupow nyemálfz/ áni kápłanów. *KromRozm III* K2v; *Diar* 52, 70; Iście tám wnet ná myfli być prętkiey odmienie. *RejWiz* 10, 115v [2 r.], 178v; *RejFig* Cc3v, Ee3; *OrzRozm L*; *OrzQuin* Kv; *Prot* A2; bo raz pomnię iż lie była pánná/ kthoreiem łłużył/ przeciwko mnie obrufzyłá/ niewiem iefli s czyich plothek/ czy lie iey ták łámey zdáło widzieć/ we mnie iákás odmiánę/ á nie czálá wiárę przeciwko łobie *GórnDworz* C5v, Dd4; *RejPos* 259v; *HistLan* C3v; Abowiem ácz niewidzimy zewnątrz ná Chlebie y Winie żadney odmiány/ iednák iftność ich prawdziwie się obraca w Ciáło y Krew Páná Chriftułowę *KuczbKat* 165; *RejZwierc* 19v, 152v; *WujJud* 8v, 39v; *CzechRozm* 90, 113v [2 r.], 180v; *SkarJedn* 369; *Oczko* 7v, 30; Włzytko to zwiotłzeie/ by płáfcz pochodzony/ Y odmiánę weźmie *KochPs* 153, 60, 134; Tę łromotę y wielką bolesć/ łkromnie odnośiło święte ono gniazdo/ á żadney odmiány po łobie nie dawáło znác *SkarŻyw* 63, 35, 76, 100, 212, 317, 441, 535; *CzechEp* 157, 186, 214, 225; *CzechEpPORz* *; Pátrzyżę iáko wielka w krótki czas odmiáná. Mołkiewłki komu grożąc/ łam iye teraz boi *KochJez* A3v; á łnadź teraz nowa przyłtąpiłá odmiáná/ iż co pierwey włzyłcy Kárdynałowie to práwo [*obierania papieża*] mieli/ to iuż teraz tylko Włofzy *NiemObr* 66; *KochFr* 28, 81; Rádość iye z trofką plećie: A kiedy iedná weźmie moc nawiędłzá W ten czas máłz wyźrzéc odmiánę naprędłzá. *KochPieś* 41, 5; A zaż v was nie máłz odmiány co dzień? A zaż nie máłz *Constitutiy* dofyć iednę ná drugą vczynionych? *GórnRozm* I4v, M3v; iáko namniéy rzeczpólpolita ołłábieie/ á z mieylcá łwégo połtápi wnet y w obyczáiach odmiáná będźie *KochWr* 30, 33, 39; *ZawJeft* 16; *ActReg* 12, 40; *GrabowSet* X4; *WujNT Iac* 1/17; *JanNKar* A3v; Slubuiąc [...]: iż to włzyłtko co lie tu nápiłáło [...] wypełniác łámi y z potomki łwémi ná wieczné czály będźiemy bez fortelów włzelákich/ nie przywodząc niczego z tych rzeczy ná wieki w żadną wátpliwóść áni odmiánę *SarnStat* 1025; *SkarKaz* 245a, 485a, Ooooo; *GosłCast* 68; poznály to miáłtá Niemieckie ná poczátku/ iáka łię w cnoćie ludzkiey odmiáná sftáłá/ gdy spowiedź wyrzucili. *SkarKazSej* 688a, 701a.

W *połączeniach szeregowych* (4): *KarnNap* E2; *ModrzBaz* 82; Niemálfz też tych połtáci/ kłztałtow/ włáfnóści/ y odmian w ktore by go nie obłoczył. *CzechEp* 261; Niechże z temi łwemi nowinkámi wćiekáią/ ktorych czas ten bárzo máły od Lutrá odkrył: iż łá pełne odmiány/ niełtátku/ fáłżu/ y niezgody *SkarKaz* 550b.

W *charakterystycznych połączeniach*: *odmiana cudza*, *częsta* (4), *czysta*, *dziwna* (4), *gwałtowna*, *nagła* (2), *niebezpieczna* (2), *niezwyczajna*, *piękna* (2), *prędka* (*naprędsza*) (9), *rozliczna*, *rozmaita*, *skora*, *szkodliwa*, *święta* (2), *wielka* (9), *znaczna* (7); *odmiana barwy*, *kondycyj*, *muzyki* (2), *obyczajow* (3), *okoliczności*, *pieśni*, *relijiej*, *rzádu* (*rzáduw*) (2), *rzeczypospolitej*, *sposobu*, *stanu* [*czego*], *łwiata*, *wiary* (3); *odmiana z żywota sromotnego na lepszy*; *odmiana co dzień*; *odmiana na biegoch niebieskich*, *na chlebie i winie*, *w cnoćie ludzkiej*, *w człowiecze* (*ludziech*) (2), *w kościele(ch)* (3), *w muzyce*, *w nabożeńsrwie*, *w narodzie*, *w niebie*, *w obyczajach*, *w ofiarownictwie*, *na rzeczach*, *w rzeczypospolitej* (3), *w sługach*, *w sprawie krześcijańskiey*, *w sprawowaniu sakramentow*, *na świecie*, *w ubierze*, *w wierze* (2); *odmiana przydzie*, *stała się* (7); (*nie*) *bać się odmiany* (2), *nie łękający się*, *spodziewać się*, *nie dawać znać po sobie*, *nie znać* (4); *odmianie podlegać*, *zdziwić* (*dziwować*) się (2); (*o*)*baczyć* (*ujźrzcć*) *odmianę* (5), *cierpieć*, (*po*)*czuć* (2), (*u*)*czynić* (6), *poznać po sobie*, *widzieć* (*widác*) (7); *nie przywodzić w odmianę* (2); *odmianą* [*do czego*] *przywodzić*.

Wyrażenia: »ku gorszemu, w gorsze, na złe odmiana« = *mutatio in deterius* *Modrz* [szyk 2:1] (1:1:1): fkaǳby teraźniejszyego Rzeczypospolitey poftánowienia/ ábo zwątlenie/ ábo náchylenie/ ábo ku goršzemu odmiána vrošć mogła. *ModrzBaz* 82; DOfyć iuz/ duųzo/ nieftałości było/ Došć odmián w goršze *GrabowSet* Q2v; *WysKaz* 2.

»odmiana k lepszemu, na co lepszego, w dobre, w lepsze« (1:1:1:1): pytają nas o to, czemu za tak dłuǳim a częstem czasu trawieniem na sejmiech nie znają żadnej odmiany k lepszemu *DiarDop* 106; gdy koniec przyǳie pánowánia Rzymųkiej Monárchiey Celárzow/ tedy fię nie ípodźieway odmiány ná co lepšzego *CzechEp* 365; *GórnRozm* C4; Abowiem błogofławieńftwo Boże nigdy nie íeft próżne/ ále záuųwe w rzeczách ftworzonych nieiáką odmiáne w lepšze ípráwuie. *WujNT* 155.

»nowa odmiana« (2): A ízby w páńftwie ftwym żadnych nowych odmián/ ktoremiby fię kroleųtwa íego záuųrznąć á záuųrzyć miáło/ nie wymyųlał áni wftáwiał. *LubPs* O5v; *NiemObr* 66.

»odmiana obłoczna« = *zmiana pogody, zachmurzenie* (1): które [deszcze] Nyłowi dodáią [wody]/ gǳie odmián tych obłocznych nie bywa? *Oczko* 7v.

»w zdrowiu odmiana« (1): A íefli kiedy w zdrowiu odmiáne poczuie/ Pan go w przypadku íego íáfkáwie wfpomoże *KochPs* 60.

»zła [= na gorsze] odmiana« (1): A zás mamy to wiedzieć pewnie/ że w onym żywoćie do ktorego przez śmierć íáko przeze drzwi wchodzimy/ żadney troųki niebęǳie/ żadney przykrošći/ żadney złey odmiány. *KarnNap* E2.

Szeregi: »odmiana albo (ani) poprawa« [szyk 1:1] (2): A przeto práwá y wftáwy yego dobre [...] íá/ á íámy w íobye żadney odmiány álbo popráwy ludzkyey nyepotrzebuyá. *KromRozm II* b2, a4v.

»odmiana a przypadki« (1): Ale íam w íobie Bog záuųwzy íednáki/ á odmiány żadney y przypadkow przychodzących y odchodzących nie ma. *SkarKaz* 485a.

W przeni (3) :

Wyrażenie: »na sereu, serca odmiana« [szyk 2:1] (2:1): íefzče mu oná miłość ktorą miał ku niey/ náǳieię czyniła/ o íey fercu [!] odmiáne *SkarŻyw* 151, 317; Mam w pánu Bogu moim náǳieię/ żebyš W.M. znáczną odmiáne ná fercu ftwym rychło poczuł. *CzechEpPORz*.

a. *Przeistoczenie* (6) : Tákżeć y tu ná tym mieyųcu gdy rzekł: To íeft moje ciáło/ daiąc im chleb/ tedyć fię nie przemienił on chleb ciáłem íego. Abo gdy fię Pan názywał máćicą/ á zwolenniki íwe íátorofłami [!]/ íednáki tam żadney odmiány nie było. *RejPos* 89v; *SkarKaz* 159b [2 r.].

odmiana czego (3): Y o odmiáne widomych żywołow/ to íeft/ íftnošći chlebá y winá/ ktorey przá Luterani: Ták mowi. *SkarŻyw* 91. *Cf odmiana czego w co*.

odmiana czego w co (2): *CzechRozm* 266; ODRÓDZENIE íeft odmiána ciála w Duchá. *WujNT* Aaaaaa3.

b. *Nieszczęście, upadek, katastrofa; catastrophe* *Cn* (38) : *BibRadz* I 293d *marg*; Ía głuǳi tak rozumie/ i przy tim zoųtanę/ Ze Polųkę nic ínųzego o taką odmiane Nieprzypráwiło/ íedno poųtronne ćwiczenie *KochSat* B3v; *Prot* A2, D; Cypryan záfyę powiáda/ zá pięć y zá dwáǳiešćia lat przyšć dniowi íáǳnemu/ álbo íákíey znákomitey á ludźiom íefzče nieftycháney odmiáne. *LeovPrzep* H2v, D2; *RejPos* 67; Tákże źemie drzenie/ że przez íákíey znácznéy á wielkiéy odmiány nie bywa/ y tho nie íeft táyna *Oczko* 30v; *KochPs* 114, 123; *GórnTroas* 22; *GrabowSet* R4; Miefzkamy/ z ráiu

rozkofznego wypędzeni/ ná ziemi/ rozliczney odmiánie podległey. *LatHar* 668; *JanNKar* A3 [2 r.]; Polka koroná odmiánie podległa/ ieśli bog nieprzekierue. *PowodPr* 75 marg, 77.

odmiana czego (8): *Leop Ps* 76/11; *OrzRozm* G2v; *Prot* A2; A v ktorých ludzi będzie to zácmmienie widzieć [...]: oni fye niechay obawiáią odmiány páństwą swoiego/ y támże też wiele co czelnieyších Pánów Swieckich/ á zwłázczá Rycerłkich/ pomrze. *LeovPrzep* E, C; *KochWr* 30; *PowodPr* 5 marg; A bez feymow iáko o łobie rádzíc maćie/ niełácono się domyślić/ áżby z przykrą y niebešpieczną odmiáną wšytkiego. *SkarKazSej* 673a.

odmiana u kogo (1): Bo doły fá ná pyłznego głębokie/ łácný vpadek/ předkíe odmiány v ludzi. *SkarKaz* 83b.

odmiana w czym (4): A w ták krotkim czáfye iákie mordy domowe fye džiały/ [...] iákie odmiány w Koronie/ iáko práwo/ y špráwiedliwość/ y obroná pošpolitha z gruntu vpádlá. *OrzList* hv, fv; V nas w Stároštwie Bełłkim/ iežioro niemáłe/ które pewnych czáfów/ [...] wielkiemi wodámi wzléwa / y tóz zás wyšiąka / á práwie wyłycha: z czego iešcze ktemu ludzie došli/ że w żywności iákiey odmiány oczekáwác trzebá. *Oczko* 9v; *CzechEp* 379.

odmiana czyja [w tym: *G pron* (1), *pron poss* (1)] (2): Zá to izem okazał ludziám ich odmiánę/ Niech będzie co Bog raczy/ iá ná tym przeltánę. *Prot* Ev; *Phil* P.

W połączeniach szeregowych (4): Przeto tákowé Rzeczypošpolitę/ w ktorých wielé ludzi rofkázuią/ trwáłe nie fá: tudziéž zá nimi chodzi niezgodá/ tudziéž odmiáná/ tudziéž niewolá *OrzQuin* O3; przerzeczone zácmmienie/ okázuiie ná ludzie przyšć wielkim odmiánám/ nędzam/ rozmaitym šmierćiam/ bitwám/ łotroštwóm/ y wzburzeniu wielum kráin/ á to wšytko dla rozlicznych grzechow ludzkich. *LeovPrzep* B3; *KochPs* 15; *Oczko* 30v.

W charakterystycznych połączeniach: *odmiana gwałtowna, niebešpieczna, niedawna, niesłychana, předka* (2), *przykra, rozliczna, škodliwsza, špetna, wieczna, wielka* (5), *znaczná* (2), *žálošná*; *odmiana cesarštwá, páństwą, rzeczypošpolitej*; *odmiana w Koronie* (2), *w pošpolitej rzeczy, w żywności*; *odmiány się nie bać* (2), *obawiac się, oczekáwác, nie znać*; *odmianie podległy* (2).

Zwrot: »w odmiánę przywiešć« (1): Lechá przelštrzedz, by lepiey oyczyzny šwey štrzegli, A rošpuftą w odmiánę tákáž nie przywiedli. *CiekPotrHerb*)?(3v).

Szeregi: »odmiana i nieszczęšcie« (7): Tákžec też Pan Bog podawšzy w ręce Tureckie narody wyłštpne Krzešćiańłkie/ dla tego ie podobno żywi/ áby ich y ná tym šwiećie žálošć wyiadálá/ że łobie y potomštwu šwemu ták žálošney odmiány y niezžczęšćia byli przyczyną. *PowodPr* 12.

»upadek, (i) odmiana« (2): opłákował vpadek Korony Polłkiey/ y odmiánę iey po Zygmuntá Krolá šmierći/ pláczliwie wšpominał *OrzRozm* G2v; *SkarKaz* 83b.

»odmiana i zginienie« (1): zá ktorých [przełožonych] pychá/ chćiwostí/ žlošćią/ niepobožnošćią/ y niešpráwiedliwošćią/ páństwą šwą odmiánę y nákoniec zginienie biorą. *Phil* P.

W przen (1) : Czyli zápámiętha Bog šmiłowác lie? ábo zátrzymá w gniewie miłošierdzia šwoie? I rzekłem/ [...] tác odmiáná práwice Nawyłšego. *Leop Ps* 76/11.

c. *Koleje losów* [czego] (1) : Tákžec też y o Dánielu rozumieć mamy: iz y on choćiaž pod džiwnymi podobieńštwy opiłuiąc odmiány rzeczy pošpolitey žiemłkey [!]/ opiłáł też šwym špošobem y duchowną. *CzechEp* 366.

d. *Przenoszenie (się) na inne miejsce [w kim = kto się odmienił] (1)* : Kto też chce obaczyć iż iest wielka odmiáná w ludziech ná świecie/ thák iż krom Tátárov á Indow/ żądny nie może prawie przywłażczyć łobie kráiny z dawności włafney/ w ktorey by z przodkow łwych łtárádawnych nie odmienny był. *BielKron* 335v.

e. *Przeniesienie na inny czas [czego] (1)* : ROki wtóre Ziemskié w Kuiávách/ [...] które w Iésieni we dwu niedziel po świętym Bártłomieiu/ wedle Constituciiéy odprawowác zwykły/ ochrániáiąc wątpliwości ludzkiéy dla odmiány dniów świętego Bártłomieią Decláruiemi [...]/ áby zázwdy przereczoné Roki/ pewné dni łwé Wtorkowé miály. *SarnStat* 727.

f. *Mienienie się, zmienianie kolorów (1)* : A tu cudny ptak ieden Orłowi podobny Ma gniazdo/ wżyztek pierzem mienionym ozdobny. Iákíe Phenix ná leśiech Arábłkich widány Ná łobie ma/ to złote to śrebrne odmiány. *WitosłLut* A3v.

g. *W ujęciu filozoficznym: ruch, proces (11)* : Takież odmiany iest łzefłioraki rozdział/ rodzenie/ każenie/ rołcienie/ zniszczenie/ farby odmiennóć y miełtca przemienienie. *KłosAlg* A3; Iż gdzie łię kolwiek w rzeczy ktorey będącey náyduie rodzenie/ tám łię też musí náleść odmiáná/ á zá odmiáną łkázá. *CzechEp* 145, 145 marg [2 r.]; *LatHar* 577 [2 r.].

W połączeniach szeregowych (2): Sefłioro też liczba iest doskonała/ bowiem łzefłc iest łpraw przyrodzonych przez ktorich żadna rzecz nie może być/ ktore łą wielkość/ kxtałt/ farba/ połtawa/ rozdział/ y rułzanie albo odmiana. *KłosAlg* A3; [*Paracelsus*] zá początek rzeczy nie máteryą/ kłtałt/ á odmiánę/ ále łól/ żywé śrebro/ á siárkę być połóżył *Oczko* 6.

Wyrażenie: »odmiana w rzeczach« (1): á vkázuiąc garść źiemie/ że z niéy dzieśieć wody: z gárści wody/ że dzieśieć wiátru: z gárści wiátru/ że dzieśieć ognia łye vrodzić mogłó: ták/ iż co lekczyłzé á łubtylnieyłzé ciála/ wiécéy żywióły łubtylnieyłzéy w się biorąc/ do kréfu łwego przyłzedłzy/ w tóz łye záś/ łkad początek brály/ obráciáią. y taką odmiánę oni w rzeczách widząc/ początek rzeczám z źiemie podawáli/ z któréy łáméy/ y żywióły inłzé powłtáwác łie im widziály. *Oczko* 5.

Szereg: »odmiana a porządek« (1): wierzę że łłupá álbo kámiénia dziwnieyłzzy będzie/ coby łye przypátruiąc bárzo dziwić niemiál/ iáką odmiáną/ á któрым porządkiem/ tho náturá z źiemie wżyzłtko wywieść może *Oczko* 3v.

2. *Zmienność, częste zmiany, zmienianie się; instabilitas Calep (10)* : boćz pán [...] przemienny iáko wiátr/ a iakoby mu to nicz/ tego zneđzićz/ owego włpanofzićz/ iednego poniżyćz/ drugiego powizłzyć/ a tak kto łie mądrich nieradzi/ trudno taką odmiánę łćirpieć może. *ForCnR* A4v; Ale w tych Dyabli łą/ y przemiennóć iáwna/ kthorych myłł y łerce odmiáną ták łye kręci/ iáko Kurek od wiátru ná Kofłciele. *OrzList* d4v; *Calep* 544b; Owo/ w piekle/ iefli łię ták rzecz ma/ vłtáwicżny iest wielki piątek: w niebie wiekuiłta wielkanoc: ná źiemie rozlicżna odmiáná. *LatHar* 492.

W połączeniach szeregowych (2): ále gdy mowiemy/ że Bog iefłth nie tylko łpráwiedliwy/ ále łámá łpráwiedliwość/ miłofierdzie/ y mądrość/ tuć wiéc iuż nieułtáwicżności/ przypáđności/ álbo też odmiánie żadne łie mieyłce nie zolłtáwa. *SarnUzn* B8; *SkarŻyw* 76.

W przeciwstawieniu: »stałość ... odmiana« (1): Iuż miálłtho łtalości łprołna odmiáná/ miálłtho rátkunku iákiego álbo włpomożenia iákiego/ drapiełtwo á złupienie. *RejZwierc* 76.

Wyrażenie: »fortuny odmiana« (1): iáko Florus z żáłością fzácuiać fortuny odmiánę mowi: [...] *StryjKron* 66.

Szeregi: »niestateczność i odmiana« (1): gdy w rzeczách y namowách póspolitych á powážnych porządku y fátku niemálf/ ále wielka nieftátteczność y odmiáná *PowodPr* 72.

»odmiana i nieustawicznóść« (1): Bo to co mowiemy *adiectiué* [o Bogu]/ mądry/ fpráwiedliwy/ miłofierny/ może być w tym odmiáná y nieuftháwicznóść/ iáko fie znáiduię y w ludzięch też y fwiętych *SarnUzn* B8. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

3. Zastąpienie czymś a. kimś innym; *mutatio JanStat* (57) :

odmiana kogo, czego (10): *BibRadz Iob* 34 *arg*; S teyże też gwiazdy Marfá/ okázuie fye przyść ná ludzie niektórych Miałt fławnych niedofátetek/ háńbá/ y rzędźicielá odmiáná. *LeovPrzep* A3v; *CzechRozm* 86v [3 r.]; Abowiém w iednym tegodniu byłá czworáka odmiáná Zupników *SarnStat* 376. *Cf odmiana czego w co; czego za co; Wyrażenia.*

odmiana czego w co (1): ták że iuż zdawná on fám ná to wśytko odpowiędział/ y z ftrony prześládowánia heretykow/ ná ktore nie rádźił/ y z ftrony też odmiány ćielefnych fpraw zakonnych w duchowne. *CzechEp* 48.

odmiana czego za co (1): Wtym ćię tylko przefttrzeę wierny czytelniku: ábyś zrozumiał iáko Pan Bog w lepfzym porządku zoftáwił nowy zakon niźli ftáry. bo ieśli by rząd v nas był słábfzy á gorfzy: á coź by zá zylk był/ ná tey odmiánie nowego zakonu zá ftáry? *SkarŻyw* 493.

W charakterystycznych połączeniach: odmiana krolestw, ofiarownika, rzędziela, zakonu (2), *żupników; odmiana nowego zakonu na stary; w rządzeniu odmiana; odmiana przydzie.*

Wyrażenia: »odmiana imienia« (1): A odmyánę też onę imyenia yemu fámemu [Szymonowi Piotrowi] przed tym był obyecał. *KromRozm III* N2v.

»w wierze odmiana; reliijej odmiana« [szyk 2:1] (2;1): Ktorzy ie [zácmmienie] będą widźcieć ná tym mieyfcu niebá/ ná kthorym Słóńce bywa dwie godzinie álbó mniefy trochę po południu: v thych będąie odmiáná w Wierze *LeovPrzep* E, E2; Gdy fię rząd do świeckiego Krolá przenioł/ było iuż gorzey. Ale więc gdy bez Krolá/ vrzędy fobie odmieniáli/ począł fię we wźem nierząd/ zá tym religiefy odmiáná *PowodPr* 60.

Wyrażenia przyimkowe: »dla odmiany« (1): Y rofkazał im áby nic ná drogę nie bráli/ iedno tylko lafkę: [...] ále áby fię obuli w trzewiki/ á nie obłoczyli dwu fukien (*marg*) To ięft, áby nie mieli dwoich fzat, dla odmiany. (-). *WujNT Mar* 6/9.

»dla odmiany« = *dla urozmaicenia* (1): dla odmiány/ ná tym wygnániu/ y dla vmnieyfzenia fráfunku/ ná tym płáczliwym pádole/ czáfy rozmáicie dla ćiebie fzáfuie/ wiofná látem/ ieśienią y zimą: owoce/ ziołá/ powietrzne ptáltwá/ wodne y ziemkie żwierzętá rozmáiteć dáie *LatHar* 674.

»na odmianę« (2): A która [*małzonka*] na odmiánę/ niema fzat/ vbioru/ Záda fobie chorobę *BielSat* Dv [*idem*] *BielRozm* 25.

a. *Użycie (używanie) innego wyrazu lub innej formy gramatycznej* (14) : Temu świętu táz [*modlitwa*] służy/ ktora y Národzeniu tey Pánny: tylko odmień Národzenie w Poczęćie. z ktora odmiáná/ wśytkie modlitwy tám náznáczóne/ ná to fię święto przygodzą. *LatHar* 414; *WujNT* 504.

odmiana czego [= w czym] (2): Odmiány Nowe^{go} teftámentu Graeckiego. *WujNT przedm 14 marg, przedm 15.*

odmiana czego w co (2): Tá odmiáná liczbý wielkíey w máłą rozumíem íż íię ítálá omyłką drukárńką *CzechEp 154*; Więc y ono íeft znáczne mieýłce/ gdzie miáfto tego co my w Láćínńkim czytamy. Pánu fłuzący/ Grekowie czytáią: Czálowi fłuzący; przez odmiánę κυριω, w κειρω̃, *WujNT przedm 14.*

odmiana w czym [= podjakim względem] (1): ále íákom wprzod rzekł/ íęzykiem fwym wedle wláfnóści íego/ y zwyczáiu pófpolítego mowił/ częftą odmiánę w liczbíe czyniąc. *CzechRozm 16v.*

odmiana czyja [= od kogo pochodząca] (1): Ten [przekład] któryc tu oto podawam zá moy znam/ Bo nie íednom one cudze odmiány znie^{go} wyrzucił/ álem też y íwego onego przekládu póćiofał. *BudNT przedm d.*

W połączeniu szeregowym (1): Pokazałemcí oto/ Czytelníku miły/ Graeckiego Nowego Teftámentu niámále przyfády/ odmiány/ defekty/ y omyłki: których w náżnym Láćínńkim nie naydzíełz. *WujNT przedm 15.*

Wyrażenia: »odmiana słow« [szyk 1:1] (2): Ná tym mieýłcu figurę/ to íeft fłow nieíáką odmiánę/ íwiętemu Pířmu pófpolítą obáczáć mamy *KuczbKat 55; CzechRozm 127.*

»odmiana tekstu« (1): Odmian záíę textu/ y obłędnego czytánia w Graeckim Nowym Teftámenćie/ weźmi te przykłády. *WujNT przedm 14.*

Szeregi: »odmiány i niezgody« (1): Ale á ktoby kiedy mogli wízytko to wyliczyć y wymowić/ cze^{go} pełne íeft I.M. Wędzídło z tákimi dżíwnými odmiánámi y niezgodámi rzeczy *CzechEp 186.*

»odmiány abo przetworzania« (1): Coż byío po thák roznych nazwíłkach y odmiánach/ ábo przetworzániaich/ gdyż żádnego z tych nazwíłk Bog nie vżywał *GrzegRóżn E2.*

a. *Nadawanie wyrazowi końcówek fleksyjnych* [czego] (1) : Inclínamentum – Odmiana óftátních fýlláb wśłowiech. *Calep 520b.*

b. *Następowanie po sobie; vices Modrz (17)* : raczył íe [Bóg niebieskie budowanie] nam ípráwíc ku rozdzáíalom czálów y odmiány/ íákoby íáki zegar napewníeyfzy *LeovPrzep F2.*

odmiana czego (2): Bo íáko wízytkie rzeczy pod sólńcem záwždy íię íákoby chwíeią/ á nígdy w íedney mierze nieftoią: ták też y kroleřtwá/ y odmiány pánowánia przemieniáią íię/ y bywáią przenořzone od narodu do narodu *ModrzBaz 105v. Cf Wyrażenie.*

Wyrażenie: »odmiana dniow« (1): Apollonius on [...] záífedł áż do Bráchmánow/ áby íedno Híárchi Mędrćá [...] o Náturze/ o biegáníu gwíazd/ o odmíeníe dniow/ rořpráwiáiącego/ fłuchał. *Leop *B2.*

a. *Następowanie po sobie na przemian (14)* :

odmiana czego (3): v ktorego [Boga śwíatłóści] niemálfz odmiány śwíatłóści/ cíeniá ná przemíány przychodzącego y odchodzącego *CzechRozm 209. Cf odmiana czego i czego; czego z czym.*

odmiana czego i czego (1): Tęć odmiánę rádości y boleřćí Pánny ś. Máryey [ludzie] przekládáią. *LatHar 492.*

odmiana czego z czym (1): áby ná to wfpomnieli/ íż ná tym płáczlíwym pádoie tey íię odmiány rzeczy wefołyłch z żáłońnymi/ y fortunnych z nieřzczęfznými fpořdzíewác máią *LatHar 491.*

Wyrażenia przyimkowe: »na odmíanę (a. odmíany)« = *alternatim, vicem, vicissim Calep (8)*: Co wídzáć Cefarz kazał íą ná czterzech páłách rořpiętą/ kíymi bíć říedmíom żółnierzom/ po

dwu/ ná odmiánę. *SkarŻyw* 21; Antiphona – Spiewanie na odmiani. *Calep* 77a; Occano – Na odmianęspiewam, przeciwiacście ko(mu) spiewam. *Calep* [720]b, 56b, 972b, 1120b, 1121a; Bo mię przeciwnik depce: y ftaránie Ma o tym pilne/ áby m ná odmiány Wólzelkim kłopotem był vmordowany. *SzarzRyt* A4v.

»w odmiany« (2): Amoebaeus, [...] Yáko kiedy chor yeft ná dwie części rozdzielony/ Ták iřz yedná cześć wierfz yeden řpiéwá/ á druga/ drugi. Et hoc vocatur ἀμοιβαῖος/ W odmiany. *Mącz* 7d; *Calep* 972b.

»z odmiana« (1): Interfacio – Zodmianączynię. *Calep* 551a.

c. Wzajemna wymiana; commercium, commutatio BartBydg; permutatio Modrz (10): Commercium, odmyana, d(icitu)r rerum aut mercium commutatio, ffrymark, skupyenye *BartBydg* 32; *SarnStat* 1040.

odmiana [kogo], czego (3): O odmiánie dóbr. *SarnStat* 1040 *marg*; [gdy do Rzymu był połány o odmiánę więźniów *CiceroKosz* 22]. *Cf* »odmiana monet«.

odmiana za co (1): Odmiana za Kokanhaus Im Panu Woiewodzie Wilenskiemu słuszna aby się stała, albo żeby zaś ten zamek pomieniony Ie⁸⁰ Msci przywrocon. *ActReg* 42.

odmiana w czym (1): zá czáfu řczęfného pánowania [...] Zygmuntá Oycá nářzého y Nas fámych wielkie odmiány w wielu części gruntu Szláchty dziedzicznego y nářzého [...] sftály fie *SarnStat* 1040.

W połączeniu szeregowym (1): Bo ledwieby fię ktora miedzy ludźmi řprawá náleść moglá/ ktoraby fię niezámykáła/ kupnem/ przedażą/ odmiáną/ dárowizną/ naymem/ wiedzaniem řiebie ná co/ obiecaniem czego/ rękoiemftwem/ pożyczką/ dániem do wiernych rąk/ zaftawą/ y infzemi tym podobnemi. *ModrzBaz* 76v.

Zwrot: »da(wa)ć w odmianę; [oddany za odmianę]« (2): *MiechGlab* 75; W tenże czás [...] Nowogrodek z Branfkiem Witołd řobie do wielkiego Xięftwá Litewfkiego przywłářczył/ á Koributowi dáł z řáłki w odmiánę ná Podolu y ná Wołyniu ty Zamki *StryjKron* 497; [W tej wsi włók 20 gruntu podłego. Z tych wedle opisanía pana Gorniczkiego są oddane włók 10 wójtowi Staremu Kuleszy za odmianę. *LustrPodl* 138].

Wyrażenie: »odmiana monet (a. pieniędzy)« (2): Triumviri mensarii, Którzi nád monetą zwierřchność mieli áby odmiáná monet dobrze řzlá. *Mącz* 466b; *LatHar* 117.

[*Wyrażenie przyimkowe:* »na odmianę«: profił rokowania/ w ktorým pořtánowali/ iřz więźniów zobudwu řtron ná odmiánę řobie wypuřćili *StryjKron* 448.]

d. Miejsce, gdzie dokonuje się wymiany (1) :

Wyrażenie: »podwodna odmiana« (1): ZAden który ná Podwodzie iedźie/ podwodnéy odmiány miiác nie ma. *SarnStat* 974.

4. Różnica (13) : Káldeyřki [język] zgadza fie z Zydwofkim máiąc odmiánę niewielką. *BielKron* 5v; Naydzie fię tákich odmian więcey we wřzytkim Nowym teřtámenćie: [...] Kędy ná brzegu przy tákimże znáku ” przypifáno řámę literę G. ktora znáczy/ że w Graeckim texćie ináczey fię náyduie. *WujNT przedm* 15.

odmiana czego (2): Y czemuż ieden dzień iest zacnieyſzy niż drugi [...]? Rozdzielone ſą rozſądkiem Páńkim/ który odmiány czaſow y dni ſwiętych rozrządził. Ten iedny dni zacnieyſze vczyził y poświęcił/ á drugie poſpolite dni vczyził. *BibRadz Eccli* 33/8; *NiemObr* 171.

odmiana między kim, czym (pl) (2): *RejPos* 264; TY dwie pirwſze literę [i, y]/ małą ſamy między ſobą różność maią z przyrodzenia ale między inſzimi literami/ iako my Polacy dziś piſzem/ wielką odmianę czynią. *JanNKarKoch Gv*.

odmiana w czym [w obiekcie porównywanym] (1): Czytayże 2.Sám. 22. A Pfal. 18 á doſwiadczyſz tego/ ábowiem choćiaż nie wielka iest odmiáná wobudwu tych/ w niektórych ſłwek przydaniu ábo w odiećiu drugich *CzechRozm* 128v.

odmiana w czym [= pod jakim względem] (3): ten [*Izraelita*] który przedawał imienie/ z zuwał bot álbo trzewik z nogi ſwoiey/ y dawał go kupuiącemu. [...] V nas ácz w tym iest nieiáka odmiáná/ wſzákże to ſnadź żadnego nieobrazi/ gdy mu miałto botá czapkę ná głowę włoży *GroicPorz* 14; *BielKron* 231; *CzechRozm* 128v.

Szereg: »odmiana a różności« (1): [*Doktorzy*] powiádáli że wody żadney ciepłey niemáſz/ któraby niemiála w ſobie do léczenia iákiey właſności: á im więcéy odmian/ á od proſtęy wody różności/ tym iest do więcéy chorób pożyteczną. *Oczko* 10.

a. Znak rozróżniający (3) : CzahTr L3 cf odmiana czego.

odmiana czego (1): (*nagi*) O tychże koni odmiánie. (-) IEſzcze te konie máią nieládá odmiány/ Siodłowy ma z naręcznym drdęgę pod kolány. A ná lecowym záſię [!] odmiáná woźnicza/ Bo mu wſzyſtek grzbiet oblażł od długiego biczá. *CzahTr* L3.

odmiana czyja [= przez kogo spowodowana] (1): *CzahTr* L3 cf *odmiana czego*.

5. Odwołanie, unieważnienie, niespełnienie; retractatio, vicissitudo Calep (9) : Obáč iedno proſzę cię/ (á Pána Bogá o odmiánę proſ) co ſye było ſtáło ták ſto y dwádzieſciá lat/ Ażáż kiedy wielkie złączenie Płánetow zwierſchnich/ [...] przez iákiey wielkiey nędze ludzkiey ná ſwiećie? *LeovPrzep* a4; *BiałKat* 323v; *Calep* 920b, 1121a; Trzećie pogroźki ſą/ ktore żadney odmiány mieć nie mogą. Gdy widzi Pan Bog iż lię ludzie do pokuty nie vdádzą/ áni ſkłonią: tedy czyni ná zgubę ich nieodmienny ſwoy dekret. *SkarKazSej* 707a, 707a marg; Twe obietnice odmiány nieznáią *SzarzRyt* A3v.

Wyrażenie: »odmiana dekretu« (2): proſ [...] áby thy ſrogye dekretá iego nie były wypełnione nád tobą. A gdy thák vczyził/ pewnie vſłyżył nád ſobą odmiánę dekretu ſwoiego *RejPos* 228v; *SkarKazSej* 707b.

6. Zaprzestanie, poniechanie (10) :

odmiana czego (1): Bo iuż pogáńſtwu nieźło o pieniądze/ iedno żeby byli tylo iego vmyſł zwyciężyli/ á cokolwiek od niego pieniędzy wzięli/ ná znak odmiány wiary [= *wierności*] iego y przyzwolenia ná bálwochwálſtwo. *SkarŻyw* 274.

Wyrażenia przyimkowe: »bez odmiany« = *bez końca* (2): *WujJud* 258v; Tu rofkofz/ [...] tu widzenie krolá w chwale ſwoiey/ tu wieczność bez odmiány. *SkarKaz* 122b.

»bez, krom, procz odmiany« = *bez przerwy* (5:1:1): iefliby też wyfokoć boſtwá iego ták okrag ſwiátá ſpráwiła/ iżby wſzythki złoći y nieſzczęſliwoći ná ludzi krom odmiany [*sine revocatione*] przychodziły *HistAl* Gv; *WujJudConf* 8v; *SkarŻyw* 479; Bo Kroleſtwá miewáią też *periodos* ábo krefy

fwoie. Y nád przykłády dawnych Hifitoriy/ náfze Polfkie ták dłuogo bez odmiány trwa. *PowodPr* 75; *PaxLiz* D3; Wfzytko fie w nim [w *Rzymie*] zmienió/ íam trwa procz odmiány Tyber *SzarzRyt* D2v.

~ *Szereg*: »bez przestanku i odmiany« (1): ták [wybrani boży] bez przeftánku/ y odmiány/ ná duży y ná íiele/ wefela wfzelkiego/ obfície/ y zgodnie pełni będą. *LatHar* 681. ~

7. *To, co jest przedmiotem zamiany, też wynagrodzenie, odszkowanie; commutatio PolAnt, Vulg* (7) : Nie będzie brákováć miedzy dobrym y złym/ áni go odmieni/ á íeśli mieniáiąc odmieni/ tedy y ono y odmiáná będzie święte/ á nie (będzie mogło być) okupiono. *BudBib Lev* 27/33.

Zwrot: »([komu]) odmianę dać ([za co])« = *commutationem dare Vulg* (3): gdy Cefarz z czyiey winnice iągody fkuśił/ tym íamym ią íobie przyśádził: á Pánu íeiy odmianę iáką dáł/ ábo troché co pieniędzmi odpráwił. *SkarŻyw* 88; *WujNT Matth* 16/26, *Mar* 8/37; [*LustrSand* 183; Na Waniewie włók 13, z których nic nie płacą dlatego, iż im ziemianie tego używać nie dopuszczają w ten sposób, iżby ich grunty własne być miały, za które im odmiany nie dają *LustrPodl* 69].

Wyrażenia przyimkowe: »bez odmiany« (2): w ktorey [*nauce ewangelijej św.*] Pan Bog/ dáremne oopulztzenie [!] grzechom obiecuie dáć/ bes pieniędzy/ y wfzelákiey odmiány/ wfzelkiemu tżłowieku/ który wierzy w Páná Ie(zu) Kryftá *KrowObr* 78v, 79.

»za odmianę« (1):

~ *Szereg*: »ani na okup ani za odmianę« (1): Sam telko Tomazo był ták niefortunny/ iż áni ná okup/ áni zá odmianę żadną/ pułćić go [z *więzienia*] nie chciano. *GórnDworz* Y8. ~

8. *To, czym się zmienia, luzuje; zwykle: zespół ludzi pełniący swoją funkcję w określonym czasie na zmianę z innym zespołem; divisio PolAnt* (20) : ZÁś fynowie Izráelowi wedle liczby ich [...] służyli krolowi wedle ípráwy wfzech odmian (*marg*) wł: rozdziałów/ ále fie tu przez rozdział álbo oddział rozumie pewny poczet ludzi/ bo wfzytek lud Izráelki był rozdzielon ná 12. rownych części dla tego ony części rozdziałem zowie. (—)/ przychodzących j odchodzących co miefiąc wedle wfzech miefiący przez rok/ odmiáná lepak kážda miáła 20. y czterzy tyfiący. Náđ pierwfzą odmiáną ná miefiąc pierwfzy (był) Iáfzowehám *BudBib* 1.Par 27/1–2, 1.Par 27/2, 4 [2 r.], 5, 6, 7 (13); BYł zá czáfow Herodá krolá Iudfkiego/ kápłan íeden/ imieniem Zácháryafz/ z odmiány (w kápłánfkim wrzędzie) Abiowey *LatHar* 685, 686.

[*odmiana czego*: Do mianowitych pługów są odmiany trojakié na dzień káždy do rolej tak wołów, jako koni *LustrMalb* I 70.]

odmiana czemu (1): ále oddawánié podwód Komornikom/ y odmiáná podwódzie/ w domu Wóytowym [...] byđz ma *SarnStat* 973.

Szereg: »odmiana albo rozdział« (1): Hetman trzećiego woyfka (*marg*) wł: odmiany (álbo rozdziału) íe^g. (—) ná trzeći miefiąc Benáiahu *BudBib* 1.Par 27/4.

9. *To, co jest inne; coś innego* (2) : Ná íedneyze ziemi rodzi fie chleb/ á pod niąz będzie nieiáka odmianá/ iáko ogień (*marg*) Tho íeft/ ziemiá fiárczana. (—) *BibRadz* *Iob* 28/5.

Wyrażenie: eufem. »rodzenia odmiana« = *zбочenie seksualne* (1): Y íuż fie wfzytko pomieśzáło/ krew/ mężoboyftwo/ [...] rodzenia odmiáná (to íeft prze íielefność niefłufzną) małżeńftwá nie gruntownóć: rospulzczenie porubftwá y wfzeteczności. *PowodPr* 42.

10. *W przekładzie z Biblii: przewrotność [czyja] (1) : Biada głębokim ktorzy przed Iehową kryją radę/ y bywają wciemności vczynki ich/ y mówią/ kto nas widzi? á kto o nas wie? Odmiana wálzá záifte iáko gliná gárnczárflka poczytaná będzie [subversio vestra vere sicut lutum figuli reputabitur]. BudBib Is 29/16.*

******* *Bez wystarczającego kontekstu (4) : Enderung. Odmiana. Mutatio. Calag 158a; Demutatio – Odmiana. Calep 305a, 683b, 786a.*

Synonimy: 1.a. transsubstancjacja; b. nieszczęście, upad; d. przenoszenie; e. przeniesienie; 2. lekkomyślność, niestałość, niestateczność, niestatek, nieustawiczność; 4. odwołanie; 5. przestanek; 9. różnica, różność.

Cf **ODMIENIANIE, ODMIENIENIE, ODMIENNOŚĆ**

MP